Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5250/2024
11.04.2024. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из села ..., Град Лесковац, чији је пуномоћник Петар Јелић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде рехабилитационе штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3407/2023 од 31.10.2023. године, у седници одржаној 11.04.2024. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3407/2023 од 31.10.2023. године у делу става првог изреке и ставу другом изреке, којима је преиначена пресуда Основног суда у Лесковцу П 5640/21 од 21.04.2023. године, тако што је делимично одбијен тужбени захтев и одлучено о парничним трошковима.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 3407/2023 од 31.10.2023. године, преиначена је пресуда Основног суда у Лесковцу П 5640/21 од 21.04.2023. године у ставу првом, тако што је тужена обавезана да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете због смрти оца и одрастања без очевог старања исплати 500.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.04.2023. године као дана пресуђења, а одбијен тужбени захтев преко досуђеног а до траженог износа од 1.000.000,00 динара са каматом, који је досуђен првостепеном пресудом као неоснован. Ставом другим изреке, преиначена је наведена првостепена пресуда у ставу другом, у делу одлуке о трошковима поступка, тако што је тужена обавезана да тужиљи надокнади парничне трошкове од 164.350,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, којом је преиначена првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев преко износа од 500.000,00 динара до досуђеног првостепеном пресудом од 1.000.000,00 динара, са споредним потраживањем и делу одлуке о парничним трошковима, тужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Ревизија је дозвољена по одредби члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), па је Врховни суд испитао пресуду у побијаном делу у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Чињенице за одлуку о постављеном тужбеном захтеву потпуно су и правилно утврђене.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је ћерка ББ, који је стрељан у Пироту ...1944. године и рехабилитован због повреде права на живот правноснажним решењем Вишег суда у Лесковцу Рех 25/16 од 16.04.2018. године. У време смрти оца тужиља је била стара 3 године 5 месеци и 27 дана, у то време није имала свест о тежини и озбиљности ситуације, али је расла са мајчином тугом. Касније, када је сазнала о околностима под којима јој је отац лишен живота осећала је страх, нелагодност, несигурност, била је лишена родитељске љубави, због чега је трпела душевне болове јаког интензитета који су се током времена смањивали.

Полазећи од овако утврђених чињеница, првостепени суд, на основу одредби чланова 26. став 4. у вези члана 21. став 2. Закона о рехабилитацији, те чланова 154, 155. и 200. Закона о облигационим односима налази да тужиљи као ћерки рехабилитованог лица припада накнада штете у висини од 1.000.000,00 динара.

За разлику од првостепеног суда, другостепени суд са полазиштем на наведено материјално право, као меродавно, закључује да је у конкретном случају реч о јединственој накнади, те да се тужиљи пружа примерена сатисфакција износом од 500.000,00 динара. Другостепени суд напомиње да правична накнада не сме бити циљ, већ средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете, тако да не може погодовати тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом.

По становишту Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право, имајући у виду да из утврђених чињеница не следи да су покојни отац тужиље, односно тужиља у утврђеним политичким околностима када је покојни ББ лишен живота, били лишени слободе, па не постоји право тужиље на накнаду због тога што је расла без родитељског старања, као посебном основу за накнаду рехабилитационе штете у смислу одредби члана 21. став 1. и члана 7. став 5. Закона о рехабилитацији.

Тужиља у ревизији не конкретизује разлоге који би у сврху правилне примене материјалног права налагали допуну чињеничног утврђења.

У конкретном случају, тужиља била у узрасту од три године када јој је отац стрељан, па није имала зрелост која је омогућавала формирање свести о губитку родитеља. Међутим, она је трпела душевне болове током одрастања и сагледавања последица губитка оца, па је другостепени суд правилно одлучио о висини накнаде нематеријалне штете, ценећи да је стрељање било резултат политичких околности и да је одлуком суда утврђено кршење основних људских права. Раст тужиље без родитељског старања је последица смрти оца, а из напред наведених

материјалноправних одредби на којима је заснована побијана пресуда, несумњиво је да је реч о једном виду нематеријалне штете за који закон предвиђа право на новчану накнаду.

Уз захтев за досуду парничних трошкова пуномоћник тужиље није приложио потврду надлежног органа да се налази у систему плаћања пореза на додату вредност, па је правилно другостепени суд одлучио и о парничним трошковима на основу одредби чланова 153. став 2, 154, 163. ставова 1. - 4. и 165. став 2. Закона о парничном поступку.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић